

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת יום טוב חי כלפון
ניר אורבך
שירלי פינטו קדוש
שרן מרים השכל
צבי האוזר

פ/24/2386

הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (מספר בתי אב ביישוב קהילתי), התשפ"ב–2021

תיקון סעיף 2 1. בפקודת האגודות השיתופיות¹, בסעיף 2 –

(1) אחרי ההגדרה "אגודה מרכזית" יבוא:

"אזור" – כתגדרתו בחוק לתיקון ולהארכת תקפן של תקנות שעת-חירום (יהודה וחשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז–1967²;

(2) בהגדרה "יישוב קהילתי" –

(א) במקום "או בנגב" יבוא "בנגב, בעמק עירון, בדרום הר חברון, בחבל עדולם, חבל לכיש או באזור";

(ב) בפסקה (1) אחרי "בתי האב" יבוא "המגרשים ששווקו לבניית בתי קבע" ובמקום "400" יבוא "600".

דברי הסבר

החל משלהי שנות ה-70 של המאה הקודמת, יזמה המדינה, באמצעות זרועות ההתיישבות שלה (הסוכנות היהודית לארץ ישראל או ההסתדרות הציונית העולמית), הקצאת קרקעות והקמת שורה של יישובים קהילתיים קטנים בגליל (מפעל ה"מצפים"), בנגב ובפריפריה (כמפורט בסעיף 4.16.1 לקובץ החלטות מועצת מקרקעי ישראל). היישובים הללו נועדו להגשים את יעדי הממשלה בדבר ביזור האוכלוסייה וחיזוק הפריפריה תוך מתן אפשרות לתושבי יישובים אלה לקיים אורח חיים קהילתי-כפרי המבוסס על לכידות חברתית ותרבותית. בכך מספקת המדינה חלופות קהילתיות שונות, כל אחת על פי אופייה, לרווחת תושביה. מימוש מטרות אלה חייב, ועודנו מחייב קיום מנגנון של בדיקת התאמה של המועמדים לקהילה הקולטת טרם קבלתם להתיישבות ביישובים, וזאת כל עוד היישובים מוגדרים,

¹ חוקי אי"י, כרך א', עמ' 336.
² ס"ח התשכ"ח, עמ' 20.

על-פי החוק, כיישובים כפריים.

בשנת 2011 התקבל בכנסת תיקון מס' 8 לפקודת האגודות השיתופיות ובו נקבע הסדר כולל שהסדיר את ועדות הקבלה בישובים קהילתיים. בתחילה ביקשה הצעת החוק דאז (פ/18/1740) לקבוע כי יישוב קהילתי יחשב כישוב בו מתקיימות וועדות קבלה, אם מספר בתי האב עומד על 500 בתי אב. בהליך החקיקה הוחלט בסופו של דבר, לקבוע כי ישוב קהילתי יוגדר כישוב שבו מספר בתי האב אינו עולה על 400 למרות שמספר זה אינו משקף את מרבית היישובים הקהילתיים שהקימו זרועות ההתיישבות של המדינה. בנוסף, חרף המלצת משרד המשפטים, תיקון מס' 8 לא הוחל על כלל ההתיישבות הקהילתית בפריפריה בישראל אלא רק על הנגב והגליל.

כעת, כ-9 שנים לאחר שנכנס תיקון ועדות הקבלה לתוקף, נראה כי המציאות מלמדת כי ישנו צורך בתיקון חקיקה שיעדכן את הגדרת היישוב הקהילתי ליישוב המונה 600 בתי אב וגם יחיל אותו על כלל ההתיישבות הקהילתית בפריפריה. בכך יתאפשר ליישובים קהילתיים המעוניינים לשמור על אופי ייחודי לגדול ולהתרחב תוך שמירה על לכידות חברתית ותרבותית ומבלי לפגוע באורח החיים הקהילתי-כפרי המבוסס.

לפיכך מוצע לקבוע כי יישוב קהילתי יוגדר כישוב ששוקו בו 600 מגרשים בפועל לבניית בתי קבע וכי ההסדר שנקבע בתיקון מס' 8 לפקודת האגודות השיתופיות יחול על כלל היישובים הקהילתיים שהקימו זרועות ההתיישבות של המדינה בפריפריה (כמפורט בסעיף 4.16.1 לקובץ החלטות מועצת מקרקעי ישראל), וביחודה ושומרון וזאת הן מטעמים התיישבותיים-ציוניים והן מטעמים ביטחוניים.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת בצלאל סמוטריץ' וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1983).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ט בחשוון התשפ"ב (25.10.2021)